

паралінгвальними параметрами) є стійкі індивідуально-психологічні особливості учасників комунікативної взаємодії, їх соціально-рольовий статус, змістовні характеристики запитань, указівок, реплік, психологічний (особистісний) зміст кожної репліки, а також змістове навантаження невербальних (паралінгвальних) проявів учасників взаємодії, що визначають та спрямовують її перебіг, детермінують зміст та форми психологічного впливу комунікативної взаємодії.

Предметом дослідження експерта-лінгвіста є встановлення об'єктивного змісту наданих на дослідження розмов у формі стенограм. Лінгвістичним підґрунтям для визначення особливостей комунікативної взаємодії є теорія мовленнєвих актів, зокрема їх типів та способів лексико-граматичного оформлення, та оцінка вербального рівня комунікативних стратегій учасників мовленнєвої взаємодії, що визначається особливостями мовленнєвої ситуації, особистісними та індивідуальними особливостями мовців, особливостями мовних традицій досліджуваної соціальної групи. Установлення типу мовленнєвого акту (репрезентативний, директивний, комісивний, експресивний, декларативний) є передумовою для встановлення психологічних особливостей комунікативної взаємодії (інформування, переконування, мотивування, спонукання, наявність / відсутність психологічного тиску тощо).

Отже, інтеграційним предметом комплексної психолого-лінгвістичної експертизи комунікативної взаємодії суб'єктів підвищеного злочинного впливу за аудіозаписом проведення негласних слідчих (розшукових) дій є сукупність фактичних даних, отриманих із використанням спеціальних знань психології та лінгвістики, що відображають семантико-текстологічну та психологічну специфіку комунікативної взаємодії між суб'єктами спілкування, зафіксованої в аудіозаписі.

Перелік джерел посилання

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою : Закон України від 04.06.2020 р. № 671-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/671-20> (дата звернення: 04.09.2023).
2. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 04.09.2023).
3. Сімакова-Єфремян Е. Б. Теоретико-правові та методологічні засади комплексних судово-експертних досліджень : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2017. 40 с.

Основні аспекти ідентифікації підакцизного товару

Наталія Сапун,

Одеський НДІСЕ, м. Одеса, Україна, ORCID: <https://orcid.org/>, e-mail: n.p.sapun@ukr.net

Вадим Романець,

Одеський НДІСЕ, м. Одеса, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-5841-6348>,
e-mail: vromanets140356@ukr.net

Важливою складовою в наповненні бюджету України в умовах воєнного стану є формування сучасної податкової системи як основного джерела фінансового забезпечення виконання функцій держави. Одне із основних місць в процесі формування ефективної податкової системи відведе-но акцизному податку. Проаналізовано перелік підакцизних товарів. Пояснено значення нульової ставки податку. Звернуто увагу на постійні зміни законодавчої бази адміністрування акцизного податку.

Ключові слова: акцизний податок; ставки акцизного податку; актуальний перелік підакцизних товарів; непідакцизні операції; нульова ставка акцизу; назва товару; код УКТ ЗЕД.

Fundamental Aspects of Excisable Commodity Identification

Natalia Sapun, Vadym Romanets

A vital component of Ukraine's budgetary revenue during times of martial law is the modern tax system development as the primary financial resource for fulfilling the state's functions. Excise tax serves a pivotal

role in constructing an efficient tax system. This research examines the excisable goods inventory, expounds the zero tax rate significance, and underscores the continuous legislative adjustments regulating the excise tax administration.

Keywords: *excise tax; excise tax rates; excisable commodities up-to-date list; non-excise operations; zero excise rate; product designation; HS code.*

Акцизний податок — це непрямий податок на споживання підакцизних товарів (продукції), включений до ціни таких товарів (продукції). Акцизний податок за формою оподаткування є непрямим, за економічним змістом об'єкта є податком на споживання, за методом нарахування — окладний; його сплачують як юридичні, так і фізичні особи.

Ставки акцизного податку:

- 1) специфічна (абсолютна) — акциз сплачується як певна фіксована сума гривень за визначену одиницю виміру товару (1 кг, 1 л, 1000 л, 1 шт., 1000 шт., 1 куб. см). Застосовують до алкоголю, тютюну, легкових автомобілів, палива, сигарет, сигар, сигарил, рідини для електронних сигарет;
- 2) адвалорна (відносна) — акциз сплачується як % від вартості товару. Застосовують до сигарет, сигарил, електроенергії, роздрібного продажу пива, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюну та його промислових замінників (п. 17 підрозд. 5 Перехідних положень (далі — *ПП*) Податкового кодексу України (далі — *ПКУ*), пп. 215.3.9 ПКУ, пп. 215.3.10 ПКУ) [1].

- 3) адвалорна та специфічна одночасно. Застосовують до тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну.

Згідно з п. 215.1 ПКУ, п. 215.3 ПКУ, п. 17 підрозд. 5 ПП ПКУ актуальний перелік підакцизних товарів сьогодні такий:

- спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво (крім квасу «живого» бродіння);
- тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну;
- тютюнова сировина, тютюнові відходи;
- рідини, що використовують в електронних сигаретах;
- пальне, зокрема товари (продукція), що використовують як пальне для заправлення транспортних засобів, обладнання або пристроїв із двигунами внутрішнього згоряння із запалюванням від стиснення, із двигунами внутрішнього згоряння з іскровим запалюванням, із двигунами внутрішнього згоряння з кривошипно-шатунним механізмом та коди яких згідно з УКТ ЗЕД не зазначені у пп. 215.3.4 п. 215.3 цієї статті (крім газу природного у газоподібному стані за кодом 2711 21 00 00 згідно з УКТ ЗЕД);
- автомобілі легкові, кузови до них, причеми та напівпричеми, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів;
- електрична енергія.

Не підпадають під акцизний податок такі товари з кодами УКТ ЗЕД:

- кава — група УКТ ЗЕД 0901;
- чай — група УКТ ЗЕД 0902;
- какао — група УКТ ЗЕД 1801;
- шоколад — код УКТ ЗЕД 1806 10 30 00;
- кондитерські вироби із вмістом алкоголю — група УКТ ЗЕД 1806;
- безалкогольне пиво — група УКТ ЗЕД 2202, тому що має міцність менше 0,5%;
- квас «живого» бродіння — групи УКТ ЗЕД 2202 та 2206 (вміст спирту не більше 1,2%);
- сира нафта, а також інші сирі нафтопродукти — підгрупа УКТ ЗЕД 2709 00;
- газовий конденсат природний — код УКТ ЗЕД 2709 00 10 00;
- природний газ у газоподібному стані — код УКТ ЗЕД 2711 21 00 00;

- мазут паливний — код УКТ ЗЕД 2710 19 68 10;
- мастила, наприклад, літол і солідол — код УКТ ЗЕД 2710 19 99 00.

Крім непідакцизних товарів існують ще непідакцизні операції, тобто продаж під-акцизних товарів, але без обкладання їх акцизом. А також існують товари, які продаються за нульовою ставкою акцизу.

До непідакцизних операцій належать:

- продаж палива звичайною фізичною особою юридичній особі або фізичній особі-підприємцю. Фізичні особи, які не зареєстровані як підприємці, не є платниками акцизу. Однак це не стосується імпорту підакцизних товарів (згідно пп. 212.1.5 ПКУ та пп. 212.1.3 ПКУ);
- передача електроенергії в межах одного підприємства, що вироблена на цьому підприємстві для власного споживання, а також оптове постачання електроенергії (пп. 212.1.12 ПКУ, роз'яснення Державної податкової служби України (далі — *ДПС України*) [2]);
- імпорт і реалізація легкових автомобілів для осіб з інвалідністю (пп. 213.3.1 ПКУ), оплата вартості яких здійснюється за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів, коштів фондів загальнообов'язкового державного страхування;
- безоплатна передача конфіскованих підакцизних товарів ЗСУ та іншим військовим формуванням (пп. 213.3.4 ПКУ);
- безоплатна передача у власність ЗСУ, СБУ, Нацполіції України, МНС, Націгвардії України та іншим військовим формуванням транспортних засобів, що визнані безхазяйними або перейшли у власність держави (пп. 213.3.4 ПКУ); імпорт і реалізація спецавтомобілів, оплата вартості яких здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів (автомобілі швидкої медичної допомоги, снігоприбиральна техніка тощо) (п. 4 підрозд. 5 ПП ПКУ);
- товари, що ввозяться фізичними особами в межах норм безмитного ввезення (пп. 213.3.7 ПКУ);
- реалізація скрапленого газу для населення на аукціонах (пп. 213.3.11 ПКУ);
- товари як міжнародна технічна допомога (мають бути міждержавні договори) (пп. 213.3.9 ПКУ);
- реалізація вітчизняними виробниками алкогольних виробів магазинам безмитної торгівлі (пп. 213.3.8 ПКУ);
- імпорт кузовів для виготовлення легкових автомобілів (пп. 213.3.14 ПКУ);
- роздрібна торгівля тютюновими виробами, тютюном та його промисловими замінниками, рідинами для електронних сигарет (пп. 212.1.11 ПКУ);
- інші винятки з п. 213.3 ПКУ.

Товари з нульовою ставкою акцизу відрізняються від непідакцизних тим, що вони потрапляють до податкової звітності, але акциз за ними не сплачується.

До таких товарів належать:

- спирт етиловий, який використовують підприємства первинного та змішаного виноробства для виробництва виноградних, плодово-ягідних, інших виноматеріалів і суслу та вермутів;
- спирт етиловий, який використовують для виробництва лікарських засобів (зокрема, компонентів крові і виготовлених із них препаратів), крім лікарських засобів у вигляді бальзамів та еліксирів;
- спирт етиловий денатурований (спирт технічний), який реалізують суб'єктам господарювання з метою його використання як сировини для виробництва продуктів органічного синтезу, які не містять у своєму складі більш як 0,1 % залишкового етанолу;
- біоетанол, що використовують підприємства для виробництва бензинів моторних сумішевих із вмістом біоетанолу, етил-трет-бутилового етеру (ЕТБЕ), інших добавок на основі біоетанолу;

- біоетанол, який використовують для виробництва біопалива;
- спирт етиловий денатурований, який використовують для виробництва продукції хімічного й технічного призначення, включеної до переліку, затвердженого Кабміном України;
- спирт етиловий неденатурований, який використовують для виробництва оцту з харчової сировини;
- спирт етиловий денатурований, який використовують для виробництва парфумерно-косметичної продукції;
- спирт етиловий-сирець, який використовують в межах одного суб'єкта господарювання для виробництва біоетанолу;
- спирт етиловий, що переміщується між акцизними складами в межах одного суб'єкта господарювання.

Акцизний податок на вищевказані товари сплачується за ставкою 0 гривень за 1 літр 100-відсоткового спирту.

Окрім цього, згідно з п. 44 підрозд. 5 ПП ПКУ на період дії воєнного стану встановлена нульова ставка акцизу на виробництво та ввезення важких дистилатів та біодизелю за умови, що замовником є Міноборони України.

Однак загальної назви товару не завжди достатньо для того, щоб його вважати підакцизним, необхідно знати його код УКТ ЗЕД, а в окремих випадках згідно з роз'ясненням ДПС України [2] потрібні документи на товар, а в окремих випадках — проведення товарознавчої експертизи, тому що в межах одного коду УКТ ЗЕД (чи групи кодів) можуть бути як підакцизні, так і непідакцизні товари.

Перелік джерел посилання

1. Податковий кодекс України від 04.12.2010 р. № 2755-VI (зі змін та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 12.09.2023).
2. Роз'яснення Державної податкової служби України від 02.04.2020 р. № 1364/6/99-00-17-03-01-06/ППК. URL: https://liga360.ligazakon.net/?utm_source=ligazakon_net&utm_medium=mainLZnet (дата звернення: 12.09.2023).

Проблемні питання, які виникають під час проведення судово-економічних експертиз

Катерина Сербінова,

канд. економ. наук, Одеський НДІСЕ, м. Одеса, Україна, e-mail: eserbinova@ukr.net

Розглянуто основні питання, з якими стикається судовий експерт під час проведення судово-економічних експертиз. Проаналізовано основні завдання економічної експертизи, а також особливості формування матеріалів справ та об'єктів дослідження, їх характерні риси, порядок часткового повернення матеріалів та підготовку клопотання.

Ключові слова: економічна експертиза; види економічних досліджень; матеріали справи; об'єкт дослідження; вихідні дані; додаткові матеріали; клопотання.

Challenges Encountered During Forensic Economic Examinations

Katerina Serbinova

This study examines the central issues that forensic examiners encounter while conducting forensic economic examinations. It delves into the fundamental objectives of economic examinations, along with the intricacies of compiling case materials and researching subjects, including their characteristic features, the process of partially returning materials, and the requests' drafting.

Keywords: economic examination; economic examination types; case materials; research object; initial data; additional materials; requests.

Найбільш поширеним видом судових експертиз є судово-економічна експертиза. Необхідність її проведення виникає під час розслідування кримінальних справ щодо злочинів у сфері господарської діяльності, а також під час судового розгляду